

СПРАВА «ЧЖАН ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF ZHANG v. UKRAINE)

(Заява № 6970/15)

Стислий виклад рішення від 13 листопада 2018 року

У результаті сутички, яка сталася між чотирма українцями у стані алкогольного сп'яніння та групою китайських студентів, серед яких був і заявник, одного з українців було смертельно поранено. Заявника було затримано та щодо нього порушено кримінальну справу. Після неодноразового відправлення справи на додаткове досудове слідство у зв'язку з його неповнотою у липні 2013 року Київський районний суд м. Харкова (далі — районний суд) визнав заявника винним у вчиненні вбивства та обрав йому покарання у виді позбавлення волі на строк 12 років. Вирок ґрунтувався на наданих у судовому засіданні показаннях свідків сторони обвинувачення, що були аналогічними узагальненим у попередньо скасованому вирокі. Районний суд відмовився визнати допустимими показання китайських студентів, які вже виїхали з України, і не могли бути допитані у суді, як це передбачалося новим Кримінальним процесуальним кодексом України (далі — КПК). Апеляційний та касаційний суди залишили вирок районного суду без змін, не прокоментувавши аргумент заявника щодо допустимості доказів у контексті КПК 1960 року.

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) заявник скаржився за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) на несправедливість та надмірну тривалість кримінального провадження, стверджуючи, що доказом для його засудження слугували тільки непослідовні показання друзів потерпілого, які неодноразово ними змінювалися, тоді як показання свідків на його користь були відхилені судами.

Розглянувши скарги заявника, Європейський суд вказав, що національні суди самі визнали суперечність у показаннях друзів потерпілого серйозним недоліком, неодноразово повертаючи справу на додаткове досудове слідство. Крім того, послаючись на новий КПК, суди виключили усі показання свідків сторони захисту, оскільки вони не були отримані у судовому засіданні, як це передбачалося новим кодексом. Європейський суд звернув увагу, що таке застосування нових положень КПК поставило заявника у явно гірше становище порівняно зі стороною обвинувачення, яка мала у своєму розпорядженні усіх свідків, тоді як заявник не мав жодних показань для свого захисту. Оскільки події відбувалися до набрання чинності новим КПК, суди мали прийняти показання свідків сторони захисту, які виїхали з України. Національні суди усіх трьох інстанцій не дали жодної оцінки доречним та важливим зауваженням заявника щодо серйозних недоліків у показаннях свідків сторони обвинувачення, а також незаконності та свавільності виключення усіх показань свідків сторони захисту з матеріалів справи.

Європейський суд дійшов висновку, що незалежно від того, які норми мали застосовуватись у справі заявника — КПК України 1960 року або КПК України 2012 року — національні суди при оцінці допустимості доказів тлумачили та застосовували положення кримінального законодавства у спосіб несумісний із зобов'язаннями держави за Конвенцією та констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції. Також Європейський суд зазначив, що немає потреби розглядати скаргу заявника на тривалість кримінального провадження.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* прийнятною скаргу щодо стверджуваної несправедливості судового розгляду справи заявника;
2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з несправедливістю судового розгляду справи заявника;

3. *Постановляє*, що немає потреби розглядати питання прийнятності та суті скарги заявника на тривалість кримінального провадження щодо нього;

4. *Постановляє*, що:

(a) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції держава-відповідач повинна сплатити заявнику 7 500 (сім тисяч п'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись, в якості відшкодування моральної шкоди;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

5. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.»